

даврани расонидан, интиқол, табдил ва истеъмоли онҳо ва ҳамчунин талафоти онҳо дар натиҷаи истифодаи бесамарона;

- сӯзишвории шартӣ - воҳиди ҳисоби сӯзишвории органикӣ барои муқоисаи намудҳои гуногуни сӯзишворӣ аз рӯи гармидиҳии ҳарораташ баробари 7000 ккал/ кг;
- меъёри талафот - дараҷаи талафоти захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ, ки аз миқдори муқарраршудаи умумии онҳо дар ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва шиносномаи таҷҳизот зикр шудаанд ё бо тартиби муқарраршуда тасдиқ карда шудаанд;
- захираҳои сӯзишворию энергетикӣ - маҷмӯи ҳамаи намудҳои сӯзишворӣ, энергияи табиӣ ва табдилшаванда;
- захираҳои мустаъмали сӯзишворию энергетикӣ - захираҳои ҳамчун энергияи иловагӣ аз маҳсулоти пасмонда ё партови истехсолоти асосӣ ҳосилшаванда;
- шиносномаи энергетикӣ - ҳуҷҷати бо дастур муайяншудаи меъёрӣ, ки дар он аз рӯи натиҷаи таҳқиқоти энергетикӣ нишондиҳандаҳои воқеии самаранокии энергия ва имконияти сарфаи захираҳои энергетикӣ дарҷ ёфтаанд;
- таҳқиқоти энергетикӣ (энергоаудит) - чамъоварӣ ва коркарди иттилоот дар бораи истифодаи захираҳои сӯзишворию энергетикӣ бо мақсади ҳосил кардани иттилооти дуруст дар бораи ҳаҷми захираҳои энергетикӣ истифодашаванда, дар бораи нишондиҳандаҳои самаранокии энергия, ошкор намудани имкониятҳои сарфаҷӯии энергия ва баланд бардоштани самаранокии энергетикӣ бо дарҷи натиҷаҳо дар шиносномаи энергетикӣ.

Моддаи 2. Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

Қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

1. Амали Қонуни мазкур вобаста ба фаъолияти зерин татбиқ мегардад:

- истехсоли захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ аз ҷониби ташкилотҳои новобаста аз шакли ташкилӣ ҳуқуқӣ;
- амалӣ кардани мониторинг ва ҳавасмандгардонӣ барои истифодаи самараноки захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ дар рафти истихроч, истехсол, коркард, нигоҳдорӣ, интиқол, табдил, тақсим ва истеъмол;
- таҳия ва татбиқи технологияҳои самараноки истихроч, истехсол, коркард, нигоҳдорӣ, интиқол, табдил, тақсим ва истеъмоли захираҳо ва маҳсулоти энергетикӣ ва ҳамчунин намудҳои самараноки сӯзишворӣ ва таҷҳизоту дастгоҳҳои бо энергия коркунанда, асбобҳои ҳисобкунӣ, назорат ва танзими истеъмоли энергия;
- ҳадамоти давлатӣ ва раёсатҳои оид ба мушоҳида ва назорати самараноки истихроч, коркард, интиқол ва истифодаи захираҳо ва маҳсулоти энергетикӣ, энергияи барқ ва гармӣ ва системаҳои обрасонӣ;
- ҳамбастагии сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия бо фаъолияти ҳифзи муҳити зист;
- таъминоти молиявӣ, иттилоотӣ ва кадрӣ сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- стандартизатсия ва сертификатсияи таҷҳизоти сарфакундаи энергия, масолах, иншоотҳои сохтмонӣ, воситаҳои нақлиёт, маҳсулот ва объектҳои дигари истеъмолкундаи энергия.

2. Қонуни мазкур нисбат ба ҳамаи объектҳои граждани, саноати, коммунали ва мудофия, инчунин системаи таъмини об, сарфи назар аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон татбиқ мегардад.

Моддаи 4. Принципҳои танзими ҳуқуқи дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия
Танзими ҳуқуқи дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия ба принципҳои зерин асос меёбад:

- самаранок ва оқилона истифода бурдани захираҳои сӯзишворию энергетикӣ бо назардошти шартҳои истеҳсоли, технологӣ, экологӣ ва иҷтимоӣ;
- дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии истифодабарии таҷҳизот, мавод ва технологияи дорои сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- ба таври доимӣ гузаронидани чорабиниҳо оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- банақшагирии сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- иштироки шахсони воқеӣ ва ҳуқуқи дар гузаронидани чорабиниҳо оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия.

БОБИ 2. САЛОҲИЯТИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ВА ВАКОЛАТҲОИ МАҚОМИ ВАКОЛАТДОРИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ САРФАҶӮӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 5. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз инҳо иборат мебошад:

- амалӣ гардонидани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- назорат ва ҳамоҳангсозии чорабиниҳо оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- муайян кардани номгӯи молҳои, ки иттилоот дар бораи самаранокии энергетикӣ ва қоидаҳои дарчи чунин иттилоотро доранд;
- муқаррар намудани талаботи самаранокии энергетикии молҳо, корҳо, хизматрасонӣ, чобачогузориҳои фармоишҳо оид ба таъмини эҳтиёҷоти давлатӣ;
- муқаррар намудани тартиби амалӣ кардани назорати давлатӣ бо риояи талаботи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- муқаррар намудани қоидаҳои таъсис додани системаи давлатии иттилоотӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия ва таъмини амалии он;
- муайян кардани шакли усулҳои дастгирии давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- ҳамоҳангсозии таҳқиқотҳои илмӣ ва корҳои санчишию конструкторӣ дар соҳаи мазкур;
- муайян кардани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- тасдиқи барномаҳои давлатӣ бо мақсади муҳайё намудани шароити ташкилӣ, моддӣ, техникӣ, молиявӣ оид ба иҷрои талабот нисбат ба истифодабарии партовҳо;
- бунёди низоми молиявӣ ва иқтисодие, ки истеҳсолкунандагон ва

истеъмолкунандагонро ба истифодаи самараноки захираҳои сӯзишворию энергетикӣ, ба тавозуни энергетикӣ ҷалб кардани намудҳои алтернативии сӯзишворӣ ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, инчунин ба манбаъҳои энергияи барқароршаванда ба сармоягузорӣ ва маблағгузорию чорабиниҳои сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия аз ҷиҳати иқтисодӣ ҳавасманд мегардонад;

- таҳияи барномаҳои давлатӣ оид ба тайёр намудани мутахассисон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;

- татбиқи дигар салоҳиятҳо дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, ки ба қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифат надоранд.

Моддаи 6. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия (минбаъд - мақоми ваколатдори давлатӣ) дорои ваколатҳои зерин мебошад:

- татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;

- таҳияи усулҳои меъёрий, ҳуқуқӣ ва ташкилию иқтисодии сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;

- таҳия ва тасдиқи низомномаи таҳхиси энергетикӣ ва экспертизаи сарфаҷӯии энергия дар соҳаҳои иқтисод;

- муайян намудани талаботи самаранокии энергетикӣ биноҳо, иморатҳо ва иншоотҳо;

- муқаррар намудани қоидаҳои таҳхиси сатҳи истеъмоли энергия ва самаранокии энергетикӣ таҷҳизоти электрикӣ дар биноҳои бисёрквртирадор;

- таъмини назорати давлатии истифодабарии самараноки захираҳои сӯзишворию энергетикӣ;

- ҳаллу фасли масъалаҳои, ки бо дастрасии истеҳсолкунандагони энергияи барқ ва гармӣ ба шабакаҳои энергетикӣ бо риояи меъёрҳои зарурии техникӣ ва низомҳои дигари қонунӣ алоқаманданд;

- таҳия ва ҳамроҳсозии барномаҳои соҳавии сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, истифодаи намудҳои алтернативии сӯзишворӣ ва манбаъҳои барқароршавандаи энергия ва пешниҳоди онҳо барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- таҳия ва гузаронидани чорабиниҳои иттилоотӣ оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, ки онҳоро қонунҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ доништаанд;

- ҳавасмандгардонии сармоягузорӣ, ки барои қорӣ намудани дастовардҳои илм, техника ва технологияи муосир дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия равона карда шудаанд;

- иштирок дар ҳамкории байналмилалӣ ба соҳаи мазкур алоқаманд;

- иҷрои дигар ваколатҳои мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон.

БОБИ 3. ТАНЗИМИ ДАВЛАТӢ ДАР СОӢАИ САРФАӢӢӢӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 7. Танзими давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

Танзими давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия бо роҳҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- муайян намудани талабот нисбат ба муомилот ва молҳои ҷудоғонае, ки ҳангоми қор фармудани онҳо захираҳои сӯзишворию энергетикӣ истифода мешаванд;

- манъ ва маҳдуд кардани истехсол ва муомилоти молҳое, ки самаранокии энергетикии паст доранд, ба шарте ки чунин молҳои энергияро самаранок истифодабаранда ба миқдоре дар муомилот мавҷуданд ва ё ба муомилот бароварда мешаванд, ки талаботи истеъмолкунандагонро қонеъ гардонида тавонанд;
- муайян намудани ўҳдадорӣ ба ҳисоб гирифтани захираҳои истифодашавандаи сӯзишворию энергетикӣ ва тартиб додани тавозуни энергетикӣ;
- муайян намудани талабот нисбат ба самаранокии энергетикии бино ва иншоот ва бехатарии онҳо барои муҳити зист ва инсон;
- додани шиносномаи энергетикӣ;
- муайян намудани талабот нисбати шиносномаи энергетикӣ;
- амалӣ гардонидани чорабиниҳо оид ба сарфачӯӣ ва самаранокии энергия дар биноҳои бисёрквартирадор;
- муайян намудани талабот нисбати самаранокии энергетикии молҳо, корҳо, хизматрасониҳо, ҷобачогузориҳои фармоишҳо барои эҳтиёҷоти давлатӣ;
- муайян намудани талабот нисбати барномаҳои давлатӣ дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия;
- муайян намудани талабот нисбати барномаҳои сарфачӯӣ ва самаранокии энергия, дар ташкilotҳо бо иштироки давлат ва ташкilotҳое, ки бо намудҳои ғайридавлатӣ танзимшаванда машғуланд;
- муайян намудани асосҳои амалӣ нашудани системаи давлатии иттилоотӣ вобаста ба сарфачӯӣ ва самаранокии энергия;
- интишори иттилоот дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия;
- таҳия ва иҷрои барномаҳои иттилоотӣ ва таълимӣ;
- муайян намудани тартиби иҷрои муқаррароти пешбинишудаи Қонуни мазкур;
- амалӣ намудани чорабиниҳои дигари танзими давлатӣ дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия тибқи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 8. Таъмини самаранокии энергетикӣ дар муомилоти мол

1. Молҳое, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон истехсол карда мешаванд ва молҳое, ки аз хориҷ ворид мегарданд, дар ҳуҷжатҳои техникашон ва дар тамғакоғазашон бояд оид ба самаранокии энергетикӣ маълумот дошта бошанд. Талаботи мазкур ба молҳои зерин дахл дорад:

- асбобҳои маишии истеъмолкунандаи энергия;
- компьютерҳо, асбобҳои дигари электронии компьютерӣ ва техникаи ташкили қор;
- маводи сохтмон ва таҷҳизоти техникӣ корхонаҳои саноатӣ ва ташкilotҳои сохтмонӣ;
- дигар намуди молҳое, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст.

2. Қоидаҳои ба қор бурдани партовҳои истехсолот, истеъмол ва истифодаи онҳо бо мақсади ҳосил кардани захираҳо ва маҳсулоти иловагии сӯзишворию энергетикиро, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад.

Моддаи 9. Таъмини самаранокии энергетикии бино ва иншоот

1. Бино ва иншоот бояд ба талаботи қоидаҳои таъмини самаранокии энергетикӣ, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардааст, ҷавобгӯ бошанд.

2. Самаранокии энергетикии бино ва иншоот бояд талаботҳои зеринро дарбар

гиранд:

- нишондихандаҳое, ки бузургии нисбии сарфи захираҳои энергетикиро муайян мекунанд;
- муқаррар намудани талаботе, ки ба самаранокии энергетикӣ бино ва иншоот аз рӯи лоиҳаҳои меъморӣ, технологияи функционалӣ, конструкторӣ ва муҳандисии техникӣ сохташуда таъсир мерасонанд.

3. Талаботи самаранокии энергетикӣ бино ва иншоот бояд бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар панҷ сол як бор мавриди таҷдиди назар қарор гирад.

4. Талаботи самаранокии энергетикӣ нисбати бино ва иншооти зерин татбиқ намегардад:

- бино ва иншооти динӣ;
- бино ва иншооте, ки тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба объектҳои меросӣ, фарҳангӣ (осорхонаҳо, ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ) мансубанд;
- бино ва иншооти муваққатии мӯҳлати хизматашон камтар аз ду сол;
- дигар бино ва иншооте, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст.

5. Мавриди истифода қарор додани бино ва иншооти навсохт, таҷдидшуда, аз таъмири асосӣ, таҷдиди таҷҳизоти техникӣ, модернизатсия ва васеъшавӣ гузашта, ки ба талаботи самаранокии энергетикӣ ҷавобгӯй нестанд ва бо асбобҳои ҳисобу ченкунии истифодаи захираҳои сӯзишвории энергетикӣ мучаҳҳаз намебошанд, манъ аст.

6. Санҷиши мувофиқатии бино ва иншооти ба истифода додани бинанда ба талаботи самаранокии энергетикӣ ва мувофиқи талабот мучаҳҳаз будани онҳо бо асбобҳои ба ҳисобгирии истифодаи захираҳои сӯзишвории энергетикӣ аз тарафи мақомоти ваколатдори назорати давлатии энергетикӣ бо тартиби пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 10. Таъмини ҳисоби истифодаи захираҳо ва маҳсулоти сӯзишвории энергетикӣ

1. Тамоми ҳаҷм ва сифати истихроҷ, истеҳсол, коркард, интиқол, нигоҳдорӣ ва истеъмолшавандаи захираҳо ва маҳсулоти сӯзишвории энергетикӣ ҳатман бояд ба ҳисоб гирифта шаванд. Усул ва тартиби ҳисоби захираҳо ва маҳсулоти сӯзишвории энергетикӣ истеъмолшавандаро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд.
2. Ҳисоби захираҳо ва маҳсулоти сӯзишвории энергетикӣ истеъмолшаванда мутобики стандартҳо, меъёру қоидаҳои метрологӣ иҷро карда мешавад.
3. Назорати давлатии омории ҳаҷму тартиби муомилоти захираҳо ва маҳсулоти сӯзишвории энергетикӣ, истифодаи самаранокии онҳоро мақоми ваколатдори соҳаи омор, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил ва амалӣ менамояд.
4. Мақомоти ваколатдори давлатӣ шакли ҳисоботи давлатии оморро оид ба ҳаҷм ва феҳристи истеҳсол, истифодаи самаранокии захираҳо ва маҳсулоти энергетикиро барои ташкилотҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқии онҳо таҳия ва барои тасдиқ ба мақомоти ваколатдори соҳаи омор ирсол менамояд.

БОБИ 4. ЭКСПЕРТИЗАИ ДАВЛАТИИ ЭНЕРГЕТИКӢ ДАР СОҲАИ САРФАҶӢИ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 11. Экспертизаи давлатии энергетикӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии

энергия

1. Вазифаҳои асосии экспертизаи давлатии энергетикӣ аз муайян кардани мувофиқати ҳулосаҳои лоиҳавӣ ба талаботи ҳуҷҷатҳои меъёрий оид ба стандартизатсияи нишондиҳандаҳои истифодаи самараноки энергия, мавҷуд будани системаи дахлдори ҳисобу китоб ва ҳамчунин асосноккунии чорабиниҳои пешбинишуда оид ба сарфачӯии энергия иборат мебошанд.

2. Экспертизаи давлатии энергетикӣ аз рӯи намудҳои зерини фаъолият ва қарорҳои лоиҳавӣ гузаронида мешавад:

- истихроч, коркард, интиқол, нигоҳдорӣ, истехсол, табдил, истифода ва безаргардонии захираҳои сӯзишворию энергетикӣ;
- ҳуҷҷатҳои лоиҳавии сохтмони корхонаҳо, биноҳо ва иншооти нав, азнавсозӣ, таҷҳизонии техникӣ, такмил додан ва васеъ кардани онҳо, аз ҷумла техникаю технологияи татбиқшаванда ва ҳамчунин лоиҳаҳои азнавсозии биноҳо ва иншооти мавҷуда;
- лоиҳаҳои барномаҳои рушди соҳаҳои иқтисодиёт;
- лоиҳаҳои стандартҳо, санадҳои меъёрию техникӣ, тартибу қоидаҳо дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия.

3. Экспертизаи давлатии энергетикӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида мешавад.

Моддаи 12. Таҳқиқоти энергетикӣ

1. Таҳқиқоти энергетикӣи объекти истифодаи захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ, раванди технологӣ новобаста аз шакли моликият гузаронида мешавад.

2. Ҳадафҳои асосии таҳқиқоти энергетикӣ аз инҳо иборатанд:

- ҷамъоварии маълумоти воқеӣ дар бораи ҳаҷми захираҳои истифодашавандаи энергетикӣ;
- муайян кардани нишондиҳандаҳои самаранокии энергия;
- муайян кардани имконияти сарфачӯӣ ва самаранокии энергия;
- тартиб додани рӯйхати чорабиниҳои намунавии барои омма дастрас оид ба сарфачӯӣ ва самаранокии энергия ва муайян кардани хароҷоти онҳо.

3. Ба таҳқиқоти энергетикӣ шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳуқуқ доранд, ки онро мақоми ваколатдори давлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

4. Аз рӯи натиҷаи таҳқиқоти энергетикӣ шахси таҳқиқоти мазкурро гузаронида шиносномаи энергетикиро бо тавсияномаҳои дахлдор оид ба самаранокии энергия тартиб медиҳад ва онро ба фармоишгар месупорад.

5. Шиносномаи энергетикӣ, ки аз рӯи натиҷаи таҳқиқоти энергетикӣ гузаронида шудааст, бояд дорои иттилооти зерин бошад:

- дар бораи дараҷаи таъмин будан бо асбобҳои ҳисоби истифодаи захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ;
- дар бораи ҳаҷм, намудҳо ва тағйири захираҳои сӯзишворию энергетикӣ, ки истифода бурда мешаванд;
- дар бораи нишондиҳандаҳои самаранокии энергетикӣи объекти таҳқиқ;
- дар бораи ҳаҷми талафи захираҳои энергетикӣ;
- дар бораи имкониятҳои сарфачӯии энергия, аз ҷумла дар хусуси арзёбии имкониятҳои сарфаи захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ дар шакли асли ва арзишӣ.

6. Мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад ба шиносномаи энергетикӣ, ки аз рӯи натиҷаи таҳқиқи ҳатмии энергетикӣ тартиб дода шудааст, ҳамчунин ба шиносномаи

энергетикии дар асоси ҳуҷҷатҳои лоиҳавии тартибдодашуда, аз ҷумла ба шакли моҳияти он талаботи иловагӣ муқаррар намояд.

7. Шиносномаи энергетикии бино ва иншоотҳо, ки баъди сохтан, бозсозӣ, таъмири асосӣ, таҷҳизонии техникӣ, такмил ва васеъ кардан ба истифода дода мешаванд, дар асоси маълумоти воқеӣ дар муқоиса бо ҳуҷҷати лоиҳавӣ тартиб дода мешавад.

Моддаи 13. Гузаронидани таҳқиқоти ҳатмии энергетикӣ

1. Гузаронидани таҳқиқоти ҳатмии энергетикӣ барои объектҳои мансуби мақомоти зайл заруранд:

- мақомоти ҳокимияти давлатӣ;
- ташкилотҳое, ки бо истихроҷ, истеҳсол, интиқол, табдил ва тақсими захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ машғуланд;
- ташкилотҳое, ки хароҷоти умумии онҳоро дар соли тақвими барои истеъмоли гази табиӣ, маҳсулоти нафт, энергияи гармӣ, ангиштсанг ва энергияи барқ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад;
- ташкилотҳое, ки дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия аз ҳисоби бучети давлатӣ пурра ё қисман маблағгузорӣ карда мешаванд;
- хангоми ба истифода додани объектҳои нав, новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқӣ.

2. Таҳқиқоти энергетикӣ дар объектҳое, ки дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинӣ шудаанд, мутобиқи барномаи тасдиқкардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил ва гузаронида мешавад.

БОБИ 5. ТАЪМИНИ ИТТИЛООТИИ ЧОРАБИНИҲО ДАР СОҲАИ САРФАҶӮӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 14. Таъмини иттилоотии чорабиниҳо дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

1. Таъмини иттилоотии чорабиниҳо оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия бояд мунтазам бо роҳҳои зерин сурат гирад:

- таъсис додани системаи давлатии иттилоотӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- дар воситаҳои ахбори омма нашр намудани барномаҳои давлатии соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, ки аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ таҳия гардидаанд;
- аз тарафи мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар воситаҳои ахбори омма интишор кардани барномаҳои мавзӯии телевизионӣ ва паҳши радиой, барномаҳои иттилоотию маърифатӣ оид ба чорабиниҳо ва тарзу усулҳои сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, дар бораи комёбиҳои назаррас, аз ҷумла иттилооти хориҷӣ ва дигар иттилооти муҳими соҳаи мазкур;
- бо иттилоот таъмин намудани истеъмолкунандагон дар бораи самаранокии энергетикии асбобҳои барқии маишӣ ва молҳои дигар, ки нисбати онҳо дар Қонуни мазкур оид ба хариду фурӯшашон дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон талабот муқаррар гардидааст ва ҳамчунин нисбати биноҳо, иморатҳо, иншоотҳо ва объектҳои дигари бо истифодаи захираҳои сӯзишворию энергетикӣ алоқаманд;
- интишори иттилоот дар бораи имконияти сарфаҷӯии энергия, аз ҷумла оид ба системаҳои инфрасохтори коммуналӣ ва тадбирҳои зиёд кардани самаранокии энергия;
- ташкили озмун барои сохтмони объектҳо ва ворид намудани мавод, таҷҳизот ва технологияҳое, ки самаранокии баланди энергетикӣ доранд;

- амалӣ намудани фаъолияти дигари иттилоотӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Бо мақсади дастгирии манфиатҳои ҷамъият ва давлат, баҳри ноил шудан ба мақсадҳои ғоиданоки ҷамъиятӣ дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия ва ҳамчунин таъмини иттилооти чорабиниҳо оид ба сарфачӯӣ ва самаранокии энергия мақомоти ҳокимияти давлатӣ вазифадоранд маълумотҳои зеринро мунтазам интишор намоянд:

- иттилоот дар бораи талаботе, ки Қонуни мазкур ба моликони манзилҳои истиқоматӣ, манзилҳои ғайриистикоматии биноҳои бисёрквартирадор, шахсони масъули нигоҳдорандаи биноҳои бисёрквартирадор муқаррар намудааст;

- рекламаи иҷтимоӣ дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3. Ташкилотҳое, ки истеъмолкунандагонро бо захираҳо ва маҳсулоти сӯзишвории энергетикӣ таъмин мекунанд, вазифадоранд ба истеъмолкунандагони мазкур аз тарзу усулҳои сарфаи захираҳои энергетикӣ ва самараноктар истифода бурдани онҳо мунтазам маълумот диҳанд, аз ҷумла ин иттилоотро дар шабакаи "Интернет", дар ҳомилҳои қоғазӣ ва воситаҳои дигари дастрас ҷойгир намоянд.

4. Маълумот дар бораи хароҷоти умумии пардохти арзиши захираҳои дар давраи тақвими истифодашудаи энергетикӣ бояд дар тавзеҳномаи ҳисоботи солони муҳосибот нишон дода шаванд.

Моддаи 15. Системаи давлатии иттилоот дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия

1. Системаи давлатии иттилоот дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия бо мақсади ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ташкилотҳо, мақомоти ҳокимияти давлатӣ додани иттилоот дар бораи талаботи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба сарфачӯӣ ва самаранокии энергия ва оид ба амалӣ сохтани қоидаҳои он, ҳамчунин гирифтани маълумоти ҳолисона дар бораи энергияталабии иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон (соҳа ба соҳа), имконияти кам кардани чунин энергияталабӣ ва таблиғи комёбиҳои бузурги соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия таъсис дода мешавад.

2. Таъсиси системаи давлатии иттилоот дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия ва фароҳам овардани шароит барои фаъолияти он аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ мутобиқи қоидаҳои тасдиқнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

3. Идораи системаи давлатии иттилоот дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия бояд ҳатман маълумоти зеринро дошта бошад:

- дар бораи барномаҳои давлатӣ ва соҳавии сарфачӯӣ ва самаранокии энергия, рафти иҷрои онҳо;

- дар бораи ҳаҷми истифодаи захираҳои энергетикӣ, сарфачӯӣ ва самаранокии энергия, ки дар соҳаҳои иқтисодиёт ва хоҷагии манзилию коммуналӣ ҷамъбаст карда шудаанд;

- дар бораи таъминнокӣ бо асбобҳои ченкунии захираҳои истифодашавандаи энергетикӣ нисбати фондҳои манзилии давлатӣ, ҷамъиятӣ ва хусусӣ;

- иттилооти рафти коркард, мурағабгардонӣ ва таҳлили нишондодҳои шиносномаҳои энергетикӣ, ки аз рӯи натиҷаи таҳқиқоти ҳатмии энергетикӣ, ҳамчунин маълумоти феҳристи ташкилотҳо дар соҳаи таҳқиқоти энергетикӣ тартиб дода шудаанд;

- дар бораи миқдор ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти ҳатмии энергетикӣ;

- дар бораи маҳсулот, чараёнҳои технологӣ, ки бо истифодаи захираҳои энергетикӣ алоқаманданд ва дорои самарани зиёди энергетикӣ мебошанд, оид ба чорабиниҳои

самараноки сарфаҷӯи энергия ва самтҳои ояндадори сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;

- дар бораи ҳаҷми дастгирии давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- дар бораи риоя нашудани қонунгузори сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- маълумоти дигари муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия.

БОБИ 6. САРФАҶӮӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ ДАР ТАШКИЛОТҲО БО ИШТИРОКИ ДАВЛАТ. ДАСТГИРИИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ САРФАҶӮӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 16. Таъмини сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия оид ба ҷобачогузориҳои эҳтиёҷот тибқи супоришоти давлатӣ

1. Фармоишгарони давлатӣ ва мақомоти ваколатдори ҷобачогузориҳои супоришҳои эҳтиёҷоти давлатӣ дошта, бояд супоришҳои молрасонӣ, корҳо, хизматрасониро тибқи талаботи самаранокии энергетикӣ барои ин молҳо, корҳо ва хизматрасониҳо иҷро намоянд.

2. Талаботи самаранокии энергетикӣ барои молҳо, корҳо, хизматрасониҳо, ки барои иҷрои ҷобачогузориҳои супоришҳои эҳтиёҷоти давлатӣ амалӣ мегарданд, инҳоро дар бар мегиранд:

- дастур ба намуду категорияи молҳо, корҳо, хизматрасониҳо, ки талаботи мазкур ба онҳо дахл доранд;
- талабот нисбати аҳамияти самаранокии энергетикӣ барои молҳо, корҳо, хизматрасониҳо;
- талабот нисбати хусусияти параметрҳои молҳо, корҳо, хизматрасониҳо, ки ба ҳаҷми захираҳои сӯзишвории энергетикӣ мавриди истифода таъсир мерасонанд;
- нишондиҳандаҳои дигаре, ки самаранокии энергетикиро барои молҳо, корҳо, хизматрасониҳо инъикос менамоянд.

3. Талабот нисбати самаранокии энергетикӣ, барои молҳо, корҳо, хизматрасониҳои эҳтиёҷоти давлатӣ пешбинишуда, сабаби мамоният ва маҳдудиятҳо ҷиҳати иҷрои супоришҳои молрасонӣ, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳоро дар бар гирад, ки натиҷаи онҳо сарфи ғайриистехсолии захираҳои энергетикӣ ва ҳамчунин номувофиқатӣ ба меъёру стандартҳои экологӣ буда метавонад.

4. Мақомоти давлатӣ ё мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ки ваколатдори иҷрои супоришҳои эҳтиёҷоти давлатӣ мебошанд, бо мақсади риояи талаботи самаранокии энергетикӣ барои молҳо, корҳо ва хизматрасониҳо ҳангоми қабул кардани қарор дар бораи намудҳо, категорияҳои молҳо, корҳо, хизматрасониҳо ва (ё) ҳангоми муқаррар намудани талабот нисбати молҳо, корҳо ва хизматрасониҳои мазкур бояд ҳолатҳои зеринро ба ҳисоб гиранд:

- барои иҷрои ҷобачогузориҳои супоришҳои эҳтиёҷоти давлатии молҳо, корҳо ва хизматрасонҳо бояд дастовардҳои баланди сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия истифода бурда шаванд;
- дар иҷрои супоришҳои молрасониҳо, корҳо ва хизматрасониҳои эҳтиёҷоти давлатӣ, бояд пастравии хароҷоти фармоишгар бо назардошти нархи тахминии молҳо, корҳо ва хизматрасониҳо, аз ҷумла паст намудани хароҷот ба захираҳои сӯзишвории энергетикӣ таъмин карда шаванд.

Моддаи 17. Самтҳои дастгирии давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

1. Дастгирии давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия дар самтҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- мусоидат намудан ба фаъолияти сармоягузори дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- мусоидат намудан ба тарҳрезӣ ва истифодаи объектҳо, технологияҳо, масолеҳе, ки энергияро самараноктар истифода мебаранд;
- мусоидат намудан барои сохтмони хонаҳои истиқомати бисёрквартирадоре, ки энергияро самаранок истифода мебаранд;
- дастгирии барномаҳои давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия, ки ба натиҷаҳои баланди мақсадноки сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия ноил шуданро пешбинӣ менамоянд;
- иҷрои барномаҳои ҳавасмандгардонии истеҳсол, воридот ва фурӯши молҳои самаранокии баланди энергия дошта, барои микдоран зиёд кардани онҳо, чиҳати қонёб гардонидани талаботи истеъмолкунандагон, муқаррар намудани мамониёт ва маҳдудиятҳои истеҳсол ва муомилоти моли моҳиятан ҳаммонанде, ки дар натиҷаи истифодаи он метавонад захираҳои энергетикӣ бесамар сарф шаванд;
- мусоидат намудан ба фаъолияти маърифатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия ва дастгирии иттилоотии чорабиниҳо оид ба он;
- мусоидат кардан барои ташкил ва иҷрои корҳои илмӣ - таҳқиқотӣ, таҷрибавӣ - конструкторӣ оид ба тайёр кардани мавод ва таҷҳизоти самаранокии энергетикӣ ва раванди технологияи истеҳсоли онҳо;
- ҳавасмандгардонии навоарони истеҳсолот оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- самтҳои дигари пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия.

2. Дастгирии давлатии фаъолияти сармоягузори дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия метавонад, аз ҷумла бо татбиқи чораҳои ҳавасмандгардонии пешбининамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бо роҳи ҷуброни як қисми пардохти фоизи қарзи ташкилотҳои қарзии ватанӣ барои татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия амалӣ карда шавад.

БОБИ 7. НАЗОРАТИ ДАВЛАТӢ ДАР СОӢАИ САРФАӢӢӢ ВА САМАРАНОКӢӢ ЭНЕРГӢӢ

Моддаи 18. Назорати давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

- 1. Назорати давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ анҷом дода мешавад.**
- 2. Назорати давлатӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия дар ҷараёни ҳамаи корҳои, ки бо иштирофи истихроҷ, коркард, мубодила, интиқол, нигоҳдорӣ, баҳисобгирӣ ва истифодаи захираҳои сӯзишвории энергетикӣ алоқаманданд, гузаронида мешавад.**

БОБИ 8. СТАНДАРТИЗАТСӢӢ, СЕРТИФИКАТСӢӢ ВА МЕТРОЛОГӢӢ ДАР СОӢАИ САРФАӢӢӢ ВА САМАРАНОКӢӢ ЭНЕРГӢӢ

Моддаи 19. Стандартизатсия ва регламентҳои техникӣ

1. Стандартизатсия дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия бо тартиби муайяннамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ба таври зайл амалӣ карда мешавад:

- дохил кардани нишондиҳандаҳои истифодаи самаранокии энергия ба регламентҳои техникӣ, стандартҳо ва ба дигар санадҳои меъёрии таҷҳизоту дастгоҳҳои истеҳсол ва истеъмолкунандаи энергия, асбобҳои ҳисобу назорат, воситаҳои нақлиёт, мошинҳо ва асбобҳои таъиноти маишӣ, конструксияҳои бинокорӣ, масолеҳи гарминигордоранда;
- дохил намудани нишондиҳандаҳои сарфи захираҳои энергетикӣ ба равандҳои истеҳсолот ва объектҳои манзилию маишӣ, аз ҷумла сарфи энергия барои гарм кардан ва шамол додани хона, гарм кардани об, обрасони марказонидашуда (барои ошомидан ва киштукор) ва рӯшан кардани бино, сӯзишвориро сарф намудани воситаҳои нақлиёт ва ҳамчунин намудҳои дигари маҳсулоте, ки энергияро истеъмол мекунанд;
- таҳия ва мавриди истифода қарор додани регламентҳои техникӣ, стандартҳо ва шартҳои техникӣ, ки асосҳои методологӣ, ташкилӣ ва техникӣ истеъмол ва сарфаҷӯии энергияро муайян месозанд;
- муайян намудани меъёри истеъмоли энергия ва сӯзишворӣ, инчунин муқаррар намудани талабот нисбати технологияҳо ва таҷҳизоти истеъмолкунандаи энергия;
- дохил кардани параметрҳои сифати барқ, гармӣ, гази табиӣ ва моеъ ба регламентҳои техникӣ ва стандартҳо.

2. Меъёрҳои техникӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон дар бораи бамеъёргии техникӣ, талаботи техникӣ риояшон ҳатмӣ бо бехатарии маҳсулот алоқаманд, равандҳои коркард, истеҳсол, истифода, нигоҳдорӣ, интиқол, фурӯш, безарар ва нобуд кардани партови онҳо бояд амалӣ карда шаванд.

Моддаи 20. Сертификатсия

Маҳсулоти истеъмолкунандаи энергия ва ҳамчунин захираҳои сӯзишворию энергетикӣ мувофиқи нишондиҳандаҳои истифодаи самаранокии энергия бояд сертификатсия шаванд. Сертификатсияи ҳатмӣ мувофиқи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад. Номгӯи маҳсулот ва хизматрасониҳоеро, ки бояд ҳатман сертификатсия шаванд, Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон муайян мекунанд.

Моддаи 21. Метрология

1. Ҳангоми истихроҷ, истеҳсол, коркард, ҳамлу нақл, нигоҳдорӣ, тақсим ва истеъмоли захираҳои сӯзишворию энергетикӣ, ҳамчунин дар мавриди сертификатсияи онҳо бо мақсади таъмини ягонагии ченак назорати ҳатмӣ метрологӣ ва назорати самаранокии ин равандҳо ва мувофиқати онҳо ба стандарту меъёрҳои муқарраргардидаи техникӣ анҷом дода мешавад.

2. Объектҳои назорати давлатии метрологии дар қисми 1 моддаи мазкур пешбинишуда, аз инҳо иборат мебошанд:

- воситаҳои ченак;
- системаҳои иттилоотию ченак;
- намунаҳои стандартӣ таркиб ва ҳосияти мавод ва масолеҳ;
- комплексҳо ва ҷузъҳои баҳисобгирии энергия ва ҳомилони энергия;
- тарзу усули чен кардан;
- объектҳои дигари пешбинишудаи меъёру қоидаҳои метрология.

3. Истеҳсолкунандагон ва истифодабарандагони захираҳои сӯзишворию энергетикӣ

вазифадоранд, ки ягонагии ченакро дар мавриди амалӣ намудани чорабиниҳо оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия таъмин намоянд.

4. Назорати давлатии метрологияро мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба стандартизатсия, метрология ва сертификатсия бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил ва амалӣ менамояд.

Моддаи 22. Меъёрҳои сарф ва талафоти захираҳои сӯзишворию энергетикӣ

1. Сарфи сӯзишворӣ ва энергия бояд ба меъёрҳои иқтисодӣ ва техникӣ мувофиқат намояд.

2. Системаи меъёрҳои сарфи сӯзишворӣ ва энергия меъёрҳои имрӯзаю ояндаро барои равандҳои технологӣ, дастгоҳу таҷҳизот, маҳсулот, асбобҳои барқии маишӣ ва баъзе намудҳои қору хизматрасонӣ дар бар мегирад.

3. Ҳаҷми хароҷот ва меъёрҳои сарфи захираҳои сӯзишворию энергетикӣ ҳатман ба шиносномаҳои энергетикӣ таҷҳизот, нақшаҳои речаӣ, дастурамалҳои технологияи истифодабарии онҳо дохил карда мешаванд.

4. Тартиби таҳия, тасдиқ ва таҷдиди назар кардани меъёрҳои сарфи сӯзишворию энергияро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд ва онҳо дар ҳар панҷ сол бо назардошти комёбиҳои технологияҳои пешқадам бояд таҷдиди назар карда шаванд.

5. Меъёрҳои талафи аз тарафи субъектҳои монополияи табиӣ дар чараёни истихроҷ, истеҳсол ва ҳамлу нақли захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ, аз ҷумла энергияи барқро бо пешниҳоди мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба энергетика Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

6. Меъёрҳои сарфи захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ ба шиносномаи энергетикӣ таҷҳизот, нақшаҳои таъмир, дастурамалҳои энергетикӣ ва дастурамалҳо оид ба истифодабарӣ, ҳамчунин ба шартҳои техникӣ ҳама намуди мошину механизмҳои истеъмолкунандаи энергия ҳатман дохил карда мешаванд.

БОБИ 9. МЕХАНИЗМҲОИ ИҚТИСОДИИ ВА МОЛИЯВИИ САРФАҶӮӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 23. Чораҳои иқтисодии сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

Чораҳои иқтисодии сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия аз инҳо иборат мебошанд:

- дастгирии лоиҳаву барномаҳои сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;

- ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ додани кӯмакпулӣ, қарз ва имтиёзҳои дигари ҳавасмандгардонӣ барои самаранок истифода бурдани захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ;

- чораҳои роҳ надодан ба ғайрисамаранок истифода ва беҳуда талаф додани захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ;

- ҳавасманд кардани навоарони соҳаи тарҳрезӣ, чорикунандагони технология ва таҷҳизоти сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия.

Моддаи 24. Маблағгузори барномаҳо дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

Барномаҳои давлатӣ, ҳамчунин таҳқиқотҳои илмӣ, лоиҳаҳои сарфаҷӯӣ ва чораҳои самаранок истифода бурдани захира ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ метавонанд аз ҳисоби буҷети давлатӣ, воситаҳои худӣ ва ҷалбшавандаи ташкилотҳо,

сармоягузори ватанӣ ва хоричӣ, инчунин аз ҳисоби дигар манбаъҳо бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағгузорӣ карда шаванд.

Моддаи 25. Ҳавасмандгардонии истеҳсолкунандагон ва истеъмолкунандагон дар соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия
Ҳавасмандгардонӣ барои самаранок истифода бурдани захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бо роҳҳои зерин сураат мегирад:

- додани қарзҳои кӯтоҳмӯҳлат ва дарозмӯҳлат;
- муқаррар кардани нархи мавсимии гази табиӣ, барқ ва гармӣ, инчунин нархи тағйирёбандаи шабонарӯзии ин намудҳои энергия;
- баҳисобгирии арзиши захираҳои энергетикӣ, хароҷоти татбиқи чорабиниҳои сарфачӯии энергия, хароҷоти дастгоҳҳои энергетикӣ бо истифодаи манбаъҳои энергияи барқароршаванда, ки дар доираи барномаҳои давлатӣ оид ба зиёд кардани самарани истеъмоли энергия таҳия мешаванд;
- дастгирии давлатӣ оид ба амалӣ намудани лоиҳа ва барномаҳои сарфачӯӣ ва самаранокии энергия;
- мошини таҷҳизот, асбобҳо, воситаҳои техникӣ воридотии дорои сарфачӯӣ ва самаранокии энергия, ки хангоми иҷрои барномаҳои давлатии сарфачӯии энергия бо тартиби муқарраргардида метавонанд аз бочии гумрукӣ озод карда шаванд;
- ҳавасмандгардонии субъектҳои хоҷагидор, новобаста аз шакли ташкили ҳуқуқии онҳо дар сохтмони объектҳои сарфачӯӣ ва самаранокии энергия бо истифодаи манбаъҳои алтернативӣ ва манбаъҳои барқароршавандаи энергия;
- ба шабакаҳои системаи энергетикӣ васл кардани манбаъҳои барқароршавандаи энергия бо тартиби муқарраргардида.

Моддаи 26. Чораҳои таъсиррасонӣ дар мавриди ғайрисамаранок истифода бурдани захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ
1. Чораҳои таъсиррасонӣ дар мавриди ғайрисамаранок истифода бурдани захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ карда мешаванд.
2. Асос барои татбиқи чораҳои таъсиррасонӣ ҷиҳати ғайрисамаранок истифода бурдани захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ инҳоянд:

- талафоти аз меъёр зиёди захираҳо ва маҳсулоти сӯзишворию энергетикӣ ва истифодаи таҷҳизоту мавод ва равандҳои технологияи ғайрисамаранок;
- аз меъёри муқарраргардида барзиёд сарф кардани сӯзишворӣ, барқ ва гармӣ;
- набудани асбобҳои баҳисобгирӣ, ё мувофиқ набудани онҳо ба қоидаи меъёрҳои қорӣ.

БОБИ 10. ФОНДИ РУШДИ МАНБАЪҲОИ БАРҚАРОРШАВАНДАИ ЭНЕРГИЯ, САРФАЧӢӢ ВА САМАРАНОКИИ ЭНЕРГИЯ

Моддаи 27. Фонди рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, сарфачӯӣ ва самаранокии энергия

1. Бо мақсади дастгирии давлатии соҳаи сарфачӯӣ ва самаранокии энергия Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Фонди рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, сарфачӯӣ

ва самаранокии энергияро таъсис медиҳад.

2. Фонди рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия сохтори мустақил буда, тартиби ташкил ва фаъолияти он дар асоси Низомнома, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад, муайян мегардад.

Моддаи 28. Сарчашмаҳои Фонди рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

1. Сарчашмаҳои Фонди рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия аз ҳисоби манбаъҳои зерин ташаккул меёбанд:

- маблағҳои ихтиёран супурдаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ;
- маблағгузориҳои давлатӣ;
- дигар манбаъҳои, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

2. Истифодаи маблағҳои Фонди рушди манбаъҳои барқароршавандаи энергия, сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия тибқи тартиби муқаррарнамудаи Низомномаи Фонди мазкур амалӣ карда мешавад.

БОБИ 11. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 29. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия

1. Ҳамкории байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия мутобиқи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст ва тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

2. Самтҳои асосии ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия инҳоянд:

- мубодилаи ба ҳамдигар муфид бо ташкилотҳои хориҷӣ ва байналмилалӣ оид ба технологияҳои сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар лоиҳаҳои байналмилалӣ соҳаи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- марҳила ба марҳила бо талаботи стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ гардонидани нишондиҳандаҳои сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия;
- ташкил ва иштирок дар чорабиниҳои байналмилалӣ оид ба сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 31. Дар бораи аз эътибор соқит донишдони Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи сарфаҷӯии энергия"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 майи соли 2002 "Дар бораи сарфаҷӯии энергия" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2002, №4, қ. 1, мод. 242) аз эътибор соқит доништа шавад.

**Моддаи 32. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур
Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.**

*Президенти
Ҷумҳурии
Тоҷикистон
ш. Душанбе,*

Эмомалӣ РАҲМОН

19 сентябри соли 2013,

№1018